

СПОРТИВНЕ ПРАВО: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Фастовець Наталія Валеріївна,

к.н.з держ. упр., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Вступ. Стрімкий технологічний спричиняє розвиток суспільних відносин. Бажання жити довго і цікаво, розвиток телебачення, як площадки для спортивних видовищ призводить до появи різноманітних спортивних трендів та до розвитку спортивної сфери. Утворюються нові суспільні відносини в спортивній сфері – формується необхідність їх нормативного регулювання.

Мета. Процес формування спортивної галузі права вимагає вивчення структури спортивного права з метою отримання чіткої уяви будови її складових.

Відповідно теорії права структурними елементами системи права є норми права; інститути права; підгалузі права; галузі права. Норма права це офіційне, формально визначене, загальнообов'язкове правило поведінки, яке встановлюється або санкціонується державою, охороняється нею від порушень, спрямовується на регулювання найбільш важливих суспільних відносин та охорону соціальних цінностей шляхом встановлення юридичних прав та обов'язків суб'єктів права [1, с. 45].

Норми права об'єднуються в галузі права через інститути права. Традиційним критерієм об'єднання норм права у правовий інститут є наявність однорідних суспільних відносин певного виду [2, с. 167].

В теорії вітчизняного права під галуззю права розуміють найбільш великий відносно відокремлений підрозділ системи права, який включає в себе правові норми, що регулюють визначену, якісно відмежовану сферу суспільних відносин, і зазвичай потребує специфічних засобів правового регулювання та відповідного режиму регулювання (предмет, методом, метод, спосіб, тип

правового регулювання) [3].

Основними ознаками галузі права є:

- 1) однорідна сфера суспільних відносин;
- 2) відносно самостійну сукупність юридичних норм - диспозицій (прав і обов'язків), що визначають умови їх реалізації, та своєрідних санкцій;
- 3) відзначається своєрідністю обсягу, кількістю інститутів, що її складають; наявністю чи відсутністю підгалузей права;
- 4) володіє лише їй властивим режимом правового регулювання, котрим забезпечується ефективність дії як галузі в цілому, так і підгалузей та інститутів права, що утворені в її складі;
- 5) є стійкою і автономною у своєму функціонуванні підсистемою системи права [4, 5, 6].

Основними регуляторами спортивних правовідносин сьогодні є Закони України «Про фізичну культуру і спорт» та «Про антидопінговий контроль у спорті». Згідно ст. 2 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» «законодавство у сфері спорту становить: Конституція України, Закон України «Про фізичну культуру і спорт», інші нормативно-правові акти, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [7]. Таким чином спортивне право є складовою частиною системи загального законодавства у зв'язку із тим, що у власному арсеналі спеціальних нормативно-правових актів має лише два спеціальних закони. Науковці транслюють думку про те, що спортивне право вимагає створення додаткових нормативно-правових інструментів правового регулювання, а тому можна стверджувати, що про система джерел спортивного права, знаходиться в стані становлення.

3. П. Дубінська в своєму дослідженні наводить перелік напрямів правовідносин, які існують в сфері спортивного права і потребують регламентування.

- 1) правове регулювання державного фінансування спортивної та фізкультурної діяльності;

- 2) правове регулювання засад державного управління фізичною культурою і спортом;
- 3) правове регулювання професійного спорту;
- 4) правове регулювання сфери студентського спорту;
- 5) правове регулювання дитячо-юнацького спорту;
- 6) правове забезпечення суспільних фізкультурно-спортивних об'єднань;
- 7) правовий статус спортсменів, тренерів та інших учасників спортивної діяльності;
- 8) правові аспекти організації та проведення спортивних змагань, участь спортсменів у спортивних заходах та спортивних організаціях;
- 9) регулювання податкових відносин у сфері спорту;
- 10) право інтелектуальної власності у сфері спортивної діяльності;
- 11) міжнародне співробітництво у сфері спорту;
- 12) олімпійське (та паролімпійське) право;
- 13) спортивний арбітраж та спортивне суддівство;
- 14) спортивна відповідальність (відповідальність у сфері спорту);
- 15) правове регулювання створення і функціонування спортивних та фізкультурних організацій;
- 16) розроблення, запровадження та застосування внутрішніх спортивних регламентів, правил та процедур;
- 17) здійснення державного контролю за дотриманням установлених нормативних приписів у сфері спорту та застосування передбачених санкцій;
- 18) здійснення фізкультурної і спортивної діяльності на громадських та господарсько-правових засадах;
- 19) меценатство у сфері спорту;
- 20) гральний бізнес у сфері спорту (тоталізатор) [8. с. 47].

Таким чином, ми бачимо, що спортивне право за обсягом різноманітності правовідносин тяжіє до комплексності, і має спільні нормативні інструменти регулювання із іншими галузями права. Крім того, спортивне право не має ще інструментарію вирішення певного кола соціальних відносин (як приклад:

інститут спортивного посередництва, інститут антидопінгового спортивного права), а тому не може підпадати під категорії галузі права. Щодо системності, то спортивне право підпадає скоріше під категорію системи законодавства, ніж під галузь. Крім того, спортивне право задля впорядкування таких суспільних відносин, як заключення контрактів, виплата податків від гонорарів та ін. взаємодіє із іншими галузями права (контрактне і податкове право). Враховуючи вищезазначене автор вважає, що спортивне право на сучасному етапі має бути кваліфіковане як міжгалузевий інститут права в стані оформлення.

Висновки. Спортивне право виникло як інструмент регулювання відносно нових соціальних відносин. Спортивне право у сучасному стані можна кваліфікувати як міжгалузевий інститут права.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Котюк В. О. Теорія права. Курс лекцій : [навч. посібник для юрид. фактів вузів] / В. О. Котюк. – К. : Вентурі, 1996. – 208 с.
2. Загальна теорія права: підручник / О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С. І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2021. 568 с.
3. Хряпченко В. П. Розуміння комплексних галузей українського права. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Вип. 36. Т.1. С. 27- 32. URL: <https://cutt.ly/6cHwTBZ>.
4. Теорія держави і права : [навч. посібник] / [А. М. Колодій, В. В. Копейчиков, С. Л. Лисенков та ін.] ; за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 448 с.
5. Миколенко О. І. Чи існують комплексні галузі права? / О. І. Миколенко // Правова держава : зб. наук. ст. Ін-ту держави і права ім. В. М. Корецького. О., 2002. – № 6. – С. 203–206.
6. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: [навч. посібник] / П. М. Рабінович. – Х. : Консум, 2002. 176 с.

7. Закони України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 № 3808-ХІІ: станом на 03.09.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12> (дата звернення: 07.11.2023).

8. Дубінська З. П. Особливості регулювання правовідносин у сфері спорту в Україні: теоретико-правовий підхід: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі 081– Право. Львів, 2021. 216 с.